

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W KRAKOWIE**

Pl. Szczepański 5, 31-011 Kraków

Tel./fax (12) 421-75-79, 421-74-98

E-mail: krakow@uokik.gov.pl

RKR-61-29/12/WJ-8/12

Kraków, dnia 9 listopada 2012 r.

DECYZJA Nr RKR - 46/2012

Stosownie do treści przepisów art. 33 ust. 6 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) i § 2 pkt 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 107, poz. 887)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, **wobec uprawdopodobnienia w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stosowania przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. z siedzibą w Brzesku praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów**, polegających na:

1. Stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” postanowienia o treści: „Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 14 dni od daty wystawienia rachunku (...)” (tak: § 13 ust. 1 tego wzorca umowy), które określa obowiązki odbiorcy usług niezgodnie z § 17 ust. 1 *rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków* (Dz. U. Nr 127, poz. 886), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*;
2. Stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” postanowienia o treści: „W razie naruszenia przez Usługobiorcę postanowień Umowy - Usługodawca może rozwiązać Umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. (...) opóźnienie się z zapłatą za wodę i ścieki przez okres co najmniej trzech miesięcy uprawnia Usługodawcę do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia” (tak: § 15 ust. 3 tego wzorca umowy), które uprawnia Przedsiębiorstwo do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy w innych przypadkach, niż określone w art. 8 ust. 1 *ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858, z późn. zm.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*;

po zobowiązaniu się przez Przedsiębiorstwo do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszania zbiorowych interesów konsumentów, polegających na: dokonaniu zmian wyżej przywołanych postanowień wzorca umowy pod nazwą: „Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków”, w wyniku których uzyskały one następującą treść:

- § 13 ust. 1: „Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki na konto Usługodawcy w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty wylania faktury lub dostarczenia jej w inny sposób”,
- § 15 ust. 3: „Usługodawca może rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia z przyczyn stanowiących podstawę do odcięcia wody, zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858, z późniejszymi zmianami)”,

oraz wprowadzeniu do obrotu konsumenckiego zmienionego wzorca umowy, w oparciu o który zawierane będą umowy zarówno ze wszystkimi dotychczasowymi, jak również nowymi odbiorcami usług Przedsiębiorstwa;

nakłada się na Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. obowiązek wykonania tego zobowiązania, w terminie do 30 kwietnia 2013 r.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **nakłada się na Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. z siedzibą w Brzesku obowiązek złożenia, w terminie do 31 maja 2013 r., informacji o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania**, o którym mowa w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, poprzez przedłożenie:

- informacji dotyczącej liczby umów zawartych z nowymi odbiorcami usług Przedsiębiorstwa, w oparciu o zmieniony wzorzec umowy pod nazwą: „Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” oraz
- kopii 3 przykładowych umów zawartych z nowymi odbiorcami usług, w oparciu o ww. zmieniony ich wzorzec;
- informacji dotyczącej liczby dotychczasowych odbiorców usług Przedsiębiorstwa, związanych postanowieniami kwestionowanymi w niniejszej decyzji, którym doręczono zmieniony wzorzec „Umowy Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” w celu zawarcia w oparciu o niego umowy,
- informacji dotyczącej liczby wskazanych dotychczasowych odbiorców usług Przedsiębiorstwa, z którymi podpisano umowy, w oparciu o ww. zmieniony ich wzorzec oraz
- kopii 3 przykładowych umów zawartych ze wskazanymi dotychczasowymi odbiorcami usług Przedsiębiorstwa, w oparciu o ww. zmieniony ich wzorzec.

UZASADNIENIE

W ramach prowadzonej przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „Prezesem Urzędu”) kontroli przedsiębiorstw wodociągowo – kanalizacyjnych zostało wszczęte i przeprowadzone postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia, czy warunki świadczenia usług wynikające z umów stosowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne działające na terenie właściwości

miejscowej Delegatury Urzędu w Krakowie, nie naruszają chronionych prawem interesów odbiorców tych usług, tj. czy są zgodne z przepisami *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm. – zwanej dalej „*ustawą o ochronie (...)*”). W toku tego postępowania wezwano m.in. Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. z siedzibą w Brzesku (zwane dalej „*Przedsiębiorstwem*”) do przesłania informacji i dokumentów objętych jego przedmiotem, w tym wzorców umów stosowanych przez Przedsiębiorstwo w obrocie z konsumentami.

Analiza dokumentów przedłożonych przez Przedsiębiorstwo wykazała, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawiera ono m.in. umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, w tym zawiera również takie umowy z konsumentami. W tym celu Przedsiębiorstwo opracowało i stosuje w obrocie prawnym wzorzec umowy pod nazwą: „*Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*”. Analiza tego wzorca wykazała, iż może on zawierać postanowienia niezgodne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami § 17 ust. 1 *rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków* (Dz. U. Nr 127, poz. 886 - zwanego dalej „*rozporządzeniem taryfowym*”) oraz przepisami art. 8 ust. 1 *ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858, z późn. zm. – zwanej dalej „*ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*”).

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu wszczął - postanowieniem Nr RKR - 172/2012 z dnia 6 lipca 2012 r. - postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. z siedzibą w Brzesku praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

- I. Stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „*Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*” postanowienia o treści: „*Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 14 dni od daty wystawienia rachunku (...)*” (tak: § 13 ust. 1 tego wzorca umowy), które określa obowiązki odbiorcy usług niezgodnie z § 17 ust. 1 *rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków* (Dz. U. Nr 127, poz. 886), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*.
- II. Stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „*Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*” postanowienia o treści: „*W razie naruszenia przez Usługobiorcę postanowień Umowy - Usługodawca może rozwiązać Umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. (...) opóźnienie się z zapłatą za wodę i ścieki przez okres co najmniej trzech miesięcy uprawnia Usługodawcę do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia*” (tak: § 15 ust. 3 tego wzorca umowy), które uprawnia Przedsiębiorstwo do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy w innych przypadkach, niż określone w art. 8 ust. 1 *ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858, z późn. zm.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Jednocześnie - postanowieniem Nr RKR - 173/2012 z dnia 6 lipca 2012 r. - Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu dokumenty i informacje uzyskane w trakcie wskazanego wyżej postępowania wyjaśniającego.

Pismem z dnia 6 lipca 2012 r. Prezes Urzędu zawiadomił Przedsiębiorstwo o wszczęciu przedmiotowego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Tym samym pismem wezwano Przedsiębiorstwo m.in. do przesłania dokumentów i informacji objętych zakresem niniejszego postępowania, ustosunkowania się do zarzutów postępowania oraz udzielenia wyjaśnień dotyczących przyczyn stosowania wzorca *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*, zawierających postanowienia sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami *rozporządzenia taryfowego* oraz *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Ustosunkowując się do postawionych zarzutów, w piśmie z dnia 24 lipca 2012 r. Przedsiębiorstwo przyznało, iż stosowało w obrocie prawnym wzorzec *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* zawierający kwestionowane postanowienia, który opracowano w oparciu o wzorzec umowy przygotowany przez Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie”. Jednocześnie Przedsiębiorstwo podkreśliło, że jego klienci nie zgłaszali żadnych zastrzeżeń odnoszących się do treści tego wzorca umowy. Natomiast w związku z zawiadomieniem o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Przedsiębiorstwo przystąpiło do opracowania nowego, zmienionego wzorca *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, który zobowiązało się wprowadzić do obrotu prawnego z dniem 1 sierpnia 2012 r. Zgodnie z oświadczeniem Przedsiębiorstwa, od tej daty wszystkie umowy zawierane będą według tego nowego, zmienionego wzorca, uwzględniającego zastrzeżenia Prezesa Urzędu i zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa. Przedsiębiorstwo zobowiązało się również do zmiany wszystkich dotychczas podpisanych umów, zawierających kwestionowane postanowienia § 13 ust. 1 i § 15 ust. 3, poprzez zawarcie nowych umów, w oparciu o ww. zmieniony ich wzorzec. Ze względu na dużą ilość zawartych umów Przedsiębiorstwo zobowiązało się do ich zmiany w terminie 1 roku.

W ramach zobowiązania złożonego w powyższym zakresie Przedsiębiorstwo przedstawiło również nowy, zmieniony wzorzec umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który zobowiązało się stosować wobec wszystkich nowych oraz wszystkich dotychczasowych (mających już zawarte umowy) klientów. We wzorcu tym zmodyfikowane zostały jedynie kwestionowane zapisy § 13 ust. 1 i § 15 ust. 3.

W kolejnym piśmie z dnia 16 sierpnia 2012 r. Przedsiębiorstwo doprecyzowało, iż po dokonaniu niezbędnych przygotowań technicznych (w szczególności opracowaniu projektów umów z odbiorcami), od 1 września 2012 r. przystąpi do sukcesywnych działań mających na celu zawieranie umów w oparciu o nowy, zmieniony wzorzec umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W pierwszej kolejności pracownicy Przedsiębiorstwa dokonujący odczytów stanów liczników, przy okazji wykonywania tych czynności, podejmą próbę doręczenia nowego, zmienionego wzorca umowy. W dalszej zaś kolejności, w przypadku niezastania odbiorcy w miejscu zamieszkania, nowy, zmieniony wzorzec umowy będzie przesyłany do odbiorców wraz z fakturą za usługi. Z uwagi na dużą liczbę odbiorców usług, Przedsiębiorstwo zobowiązało się zakończyć proces zmiany umów zawartych z dotychczasowymi odbiorcami w terminie do 30 kwietnia 2013 r.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. realizuje zadania z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gmin Brzesko, Wojnicz i Dębno. Przedsiębiorstwo prowadzi działalność gospodarczą w tym zakresie w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, na podstawie wpisu dokonanego w Rejestrze Przedsiębiorców Krajowego Rejestru

Sądowego, pod numerem KRS 0000127961 oraz w oparciu o zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków, wydane przez zarząd Związku Międzygminnego do spraw Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 i 2 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* – prawa i obowiązki Przedsiębiorstwa i odbiorców jego usług określa *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, przyjęty uchwałą Nr XX/39/2006 zgromadzenia Związku Międzygminnego do spraw Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku z dnia 24 stycznia 2006 r. (zwany dalej „*Regulaminami*”). Natomiast stosownie do treści art. 6 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* – Przedsiębiorstwo zawiera z odbiorcami świadczonych przez niego usług, w tym z konsumentami, pisemne umowy, na podstawie których odbywa się dostawa wody lub odbiór ścieków i które dookreślają prawa i obowiązki Przedsiębiorstwa i odbiorców jego usług. W tym celu Przedsiębiorstwo opracowało i stosuje w obrocie prawnym wzorzec umowy pod nazwą: „*Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*”. W trakcie niniejszego postępowania ustalono, iż wzorzec ten jest stosowany w jednakowej postaci w relacjach z konsumentami, przedsiębiorcami, jak również wszelkimi innymi podmiotami, z pewnymi jednak różnicami polegającymi na odrębnym uregulowaniu zasad odprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych. Ustalono również, że Przedsiębiorstwo podejmuje wszystkie czynności związane z zawarciem z odbiorcami jego usług umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, w oparciu o wymieniony wyżej wzorzec.

Analiza wzorca umowy pod nazwą: „*Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*” pozwoliła na postawienie Przedsiębiorstwu zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W wyniku dokonanej analizy ustalono bowiem, że w przedmiotowym wzorcu umowy znajdują się postanowienia o następującej treści:

- „*Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 14 dni od daty wystawienia rachunku na konto PKO BP o/Brzesko 08 1020 4984 4702 0003 4199 Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. ul. Solskiego 13*” (tak: § 13 ust. 1 tego wzorca umowy) oraz
- „*W razie naruszenia przez Usługobiorcę postanowień Umowy - Usługodawca może rozwiązać Umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Naruszenie przez Usługobiorcę postanowień § 6 ust. 6 albo § 9 lub opóźnienie się z zapłatą za wodę i ścieki przez okres co najmniej trzech miesięcy uprawnia Usługodawcę do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia*” (tak: § 15 ust. 3 tego wzorca umowy).

Przywołany wyżej zapis § 13 ust. 1 wzorca *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* - będący przedmiotem zarzutu zawartego w punkcie I.1. sentencji niniejszej decyzji - może określać obowiązki odbiorcy usług w sposób mniej korzystny, niż wynika to z treści przepisu § 17 ust. 1 *rozporządzenia taryfowego*. Z kolei zacytowane wyżej postanowienie § 15 ust. 3 tego wzorca umowy – które objęte zostało zarzutem postawionym w punkcie I.2. sentencji decyzji – może stanowić naruszenie art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, uprawniając Przedsiębiorstwo do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy w innych przypadkach, niż wskazane w tym przepisie.

Jednocześnie dookreślenia w tym miejscu wymaga, że końcowy fragment postanowienia § 13 ust. 1 w brzmieniu: „*na konto PKO BP o/Brzesko 08 1020 4984 4702 0003 4199 Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. ul. Solskiego 13*”, nie jest kwestionowany w niniejszej decyzji, z uwagi na jego techniczny i informacyjny charakter. Dlatego też zarzutem decyzji objęto wyłącznie pozostałą część kwestionowanego zapisu, w sposób przyjęty jej punkcie I.1.

Podobnie nie jest kwestionowany w niniejszej decyzji fragment postanowienia § 15 ust. 3 wzorca *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* o treści: „*Naruszenie przez Usługobiorcę postanowień § 6 ust. 6 albo § 9 lub*”. Zauważyć bowiem należy, że zapisy § 6 ust. 6 oraz § 9 tego wzorca umowy zabraniają odbiorcom usług odpowiednio nielegalnego poboru wody oraz przeróbek lub zmian instalacji wodociągowo – kanalizacyjnej w sposób wpływający negatywnie na urządzenia Przedsiębiorstwa. A zatem zapisy § 6 ust. 6 i § 9 w związku § 15 ust. 3 mieszczą się w zakresie art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, tym samym więc nie mogą być z tym przepisem sprzeczne. Z podanych przyczyn zarzutem niniejszej decyzji objęta została pozostała część postanowienia § 15 ust. 3, w sposób przyjęty jej punkcie I.2.

W toku niniejszego postępowania ustalono, że w swojej działalności Przedsiębiorstwo nigdy nie zastosowało żadnego z powołanych wyżej postanowień. Przedsiębiorstwo oświadczyło bowiem, że: „*nie zastosowało w praktyce w sporze z konsumentem postanowień § 13 ust. 1 i § 15 ust. 3 dotychczasowego wzorca umowy*”. Ponadto Przedsiębiorstwo poinformowało, że:

- nie rozwiązało za wypowiedzeniem albo bez wypowiedzenia umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, odpowiednio w przypadku naruszenia przez odbiorcę usług postanowień tej umowy, albo opóźnienia z zapłatą za wodę i ścieki przez okres co najmniej trzech miesięcy,
- co do zasady odczyt zużycia wody następuje przez pracownika Przedsiębiorstwa bezpośrednio u odbiorcy usług, wówczas też dochodzi do wystawienia i doręczenia faktury za wodę i ścieki. Jeżeli jednak wyjątkowo faktura wystawiana jest w siedzibie Przedsiębiorstwa, wówczas przesyłka pocztowa z fakturą wysyłana jest do odbiorcy usług w dniu wystawienia faktury.

Niezależnie od powyższego, w trakcie niniejszego postępowania pismem z dnia 24 lipca 2012 r., Przedsiębiorstwo zobowiązało się do dokonania zmiany wzorca *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* i wprowadzenia takiego dostosowanego do obowiązujących przepisów prawa wzorca do obrotu prawnego, a także wymiany wszystkich umów dotychczas zawartych w oparciu o wzorzec zakwestionowany przez Prezesa Urzędu. W piśmie tym Przedsiębiorstwo doprecyzowało, że taki zmieniony wzorzec umowy stosowany będzie od 1 sierpnia 2012 r. do każdej umowy zawieranej z nowymi odbiorcami usług. Przedsiębiorstwo zobowiązało się również do zmiany wszystkich dotychczas podpisanych umów, zawierających kwestionowane postanowienia § 13 ust. 1 i § 15 ust. 3, poprzez zawarcie nowych umów, w oparciu o ww. zmieniony ich wzorzec. W wyniku zmian dokonanych w powyższym zakresie kwestionowane postanowienia uzyskały następującą treść:

- § 13 ust. 1: „*Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki na konto Usługodawcy w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty wyłania faktury lub dostarczenia jej w inny sposób*”,
- § 15 ust. 3: „*Usługodawca może rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia z przyczyn stanowiących podstawę do odcięcia wody, zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858, z późniejszymi zmianami)*”.

Natomiast z kolejnego pisma Przedsiębiorstwa z dnia 16 sierpnia 2012 r. wynika, że proces wymiany umów miał być dokonywany sukcesywnie począwszy od 1 września 2012 r. W pierwszej kolejności pracownicy Przedsiębiorstwa dokonujący odczytów stanów liczników, przy okazji wykonywania tych czynności, podejmą próbę doręczenia nowego, zmienionego wzorca umowy. W dalszej zaś kolejności, w przypadku niezastania odbiorcy w miejscu zamieszkania, nowy, zmieniony wzorzec umowy będzie przesyłany

do odbiorców wraz z fakturą za usługi. Z uwagi na dużą liczbę odbiorców usług, Przedsiębiorstwo zobowiązało się zakończyć proces zmiany umów zawartych z dotychczasowymi odbiorcami w terminie do 30 kwietnia 2013 r.

W ramach zobowiązania złożonego w powyższym zakresie Przedsiębiorstwo przedłożyło nowy, zmieniony w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami prawa wzorzec umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, który zobowiązało się stosować wobec wszystkich nowych oraz wszystkich dotychczasowych (mających już zawarte umowy) klientów. Jak ustalono we wzorcu tym zmodyfikowane zostały jedynie kwestionowane zapisy § 13 ust. 1 i § 15 ust. 3, natomiast nie zmieniono treści pozostałych postanowień.

Mając powyższe ustalenia na uwadze Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Interes publiczny

Zgodnie z przepisem art. 1 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)*, ma ona zastosowanie wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej *ustawie* jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców - naruszając jej przepisy – stanowią chociaż potencjalne zagrożenie interesu publicznego. Ma to miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami *ustawy o ochronie (...)* dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska¹.

Niniejsze postępowanie dotyczy postanowień stosowanego przez Przedsiębiorstwo wzorca umowy pod nazwą: „*Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*”. Wzorzec ten stosowany był wobec nieograniczonego kręgu adresatów, tj. przy zawieraniu umów ze wszystkimi klientami Przedsiębiorstwa zainteresowanymi korzystaniem ze świadczonych przez niego usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Dotyczy on zatem obecnych i wszystkich potencjalnych klientów Przedsiębiorstwa, co oznacza, iż może mieć zastosowanie wobec nieokreślonego z góry kręgu adresatów. Stwierdzić zatem należy, że postępowanie poprzedzające wydanie niniejszej decyzji oraz zawarte w niej rozstrzygnięcie mają na celu ochronę interesu publicznego. Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o. W konsekwencji przyjąć należy również, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy znajdują zastosowanie przepisy *ustawy o ochronie (...)*.

Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie zaś do art. 24 ust. 2 tej *ustawy*, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga zatem spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania przedsiębiorcy i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

¹ Por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 stycznia 1991 r. (sygn. akt: XV Amr 8/90) oraz wyroki Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 4 lipca 2001 r. (sygn. akt: XVII Ama 108/00) oraz z dnia 23 lutego 2002 r. (sygn. akt: XVII Ama 133/2001).

Zaznaczyć należy w tym miejscu, że konsumentem - w myśl art. 4 pkt 12 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 22¹ *Kodeksu cywilnego* - jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Natomiast przez przedsiębiorcę - zgodnie z art. 4 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)* - rozumie się w szczególności przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. W świetle art. 4 ust. 1 *ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447, z późn. zm.), przedsiębiorcą jest m.in. osoba prawna, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą. Przedsiębiorstwo jest osobą prawną - spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000127961. A zatem - w świetle powyższego - jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 *ustawy antymonopolowej*. Oznacza to, iż przepisy tej *ustawy* odnoszą się do Przedsiębiorstwa wprost.

Powołany wyżej przepis art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)* zawiera w punktach 1 - 3 przykładowe wyliczenie praktyk, zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten precyzuje, że praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów są w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego*, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji oraz naruszenia szeroko ujmowanych praw konsumenta do informacji. A zatem kolejne punkty art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)* dookreślają klauzulę generalną wyrażoną na początku tego przepisu, poprzez egzemplifikację najczęściej występujących rodzajów praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Jak już zasygnalizowano powyżej, aby możliwe było stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, tj.:

- działania przedsiębiorcy muszą nosić znamiona bezprawności,
- działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Przesłanka bezprawności

Odnosząc się do pierwszej z przesłanek art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)*, tj. bezprawności działań przedsiębiorcy, stwierdzić należy, iż pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z literalnym jego brzmieniem, że „działanie bezprawne” to takie zachowanie, które jest sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego (dobrymi obyczajami). Chodzi tu mianowicie o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, jako całością. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. nie zależy od wystąpienia szkody, ani zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga natomiast kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego.

Podobnie Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej w skrócie „SOKiK”) zwrócił uwagę, iż przepisy *ustawy o ochronie (...)* nie definiują pojęcia bezprawności działań przedsiębiorcy. SOKiK stwierdził, iż art. 23a ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* z 15 grudnia 2000 r. – którego odpowiednikiem w *ustawie o ochronie (...)* z dnia 16 lutego 2007 r. jest art. 24 ust. 2 – nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności

należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem. *Ustawa o ochronie (...)* jedynie w jednym przypadku wprost identyfikuje działanie przedsiębiorcy jako bezprawne – dotyczy to mianowicie działania polegającego na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do Rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu².

Przedmiotem niniejszego postępowania jest wykazanie, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia wzorca *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, stosowanego przez Przedsiębiorstwo są niezgodne z przepisami § 17 ust. 1 *rozporządzenia taryfowego* oraz z przepisem art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, w wyniku czego doszło do naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o ochronie (...)*.

Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o ochronie (...)*, może być każde zachowanie (działanie, zaniechanie) przedsiębiorcy, jeśli ma ono charakter bezprawny oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Wskazane w przepisie art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)* – przedstawionym już na wstępie uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - rodzaje praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mają jedynie charakter przykładowy. Natomiast nie wyczerpują one wszystkich zachowań przedsiębiorców, które mogą zostać zakwalifikowane jako naruszające przepis art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)*. Oprócz praktyk wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w analizowanym przepisie *ustawy o ochronie (...)*, „za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta. Zdaniem Sądu Najwyższego zachowania takie (...) stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów”³.

Ocena działań Przedsiębiorstwa, objętych punktem I.1. sentencji decyzji

Praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów analizowana w tym punkcie decyzji polega na zamieszczeniu we wzorcu *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* postanowienia § 13 ust. 1, zgodnie z którym zapłata za dostawę wody i odbiór ścieków powinna być dokonywana przez odbiorcę tych usług w terminie 14 dni od daty wystawienia rachunku.

Stosownie do treści przepisu § 17 ust. 1 *rozporządzenia taryfowego*, termin zapłaty za usługi z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków określony w fakturze, powinien wynosić co najmniej 14 dni licząc od dnia jej „wysłania lub dostarczenia w inny sposób”. A zatem minimalny obowiązek, jaki przepis ten nakłada na przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne, to wysłanie faktury konsumentowi nie później niż 14 dni przed terminem płatności wskazanym w rachunku.

Natomiast kwestionowane postanowienie § 13 ust. 1 wzorca *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, stosowne w umowach zawieranych przez Przedsiębiorstwo - wbrew obowiązującym przepisom – nakłada na konsumentów obowiązek uiszczenia

² Por.: wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt: XVII Ama 32/05) oraz z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt: XVII Ama 51/03).

³ Por.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt: III SZP 3/06).

należności w terminie 14 dni od daty wystawienia rachunku, bez względu na to, kiedy rachunek zostanie im wysłany lub doręczony. Wzorzec *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* nie gwarantuje przy tym, iż wysłanie lub dostarczenie rachunku (faktury) do konsumenta nastąpi w terminie 14 dni przed datą płatności widniejącą na rachunku, a zatem nie gwarantuje, że termin płatności określony w fakturze nie będzie – stosownie do treści § 17 ust. 1 *rozporządzenia taryfowego* – krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób. Może to doprowadzić do sytuacji, w której przysługujący konsumentowi termin na uregulowanie należności ulegnie skróceniu, w konsekwencji wysłania lub doręczenia faktury konsumentowi w terminie późniejszym, niż 14 dni przed datą płatności. W analizowanym postanowieniu § 13 ust. 1 Przedsiębiorstwo samodzielnie ustala datę, od której rozpoczyna się bieg terminu na uiszczenie należności przez konsumenta, jak również samo decyduje o dacie wysłania (doręczenia) rachunku konsumentowi. Wyłącznie od Przedsiębiorstwa zależy zatem, jakim czasem dysponować będą odbiorcy jego usług, aby uregulować należności za dostawę wody lub odbiór ścieków. Tym samym może dochodzić do sytuacji, w których w wyniku wysłania lub doręczenia rachunków w terminie późniejszym niż 14 dni przed datą ich płatności, przysługujące konsumentom terminy na uregulowanie należności będą na tyle krótkie, że nawet przy dochowaniu należytej staranności nie będą w stanie dokonać zapłaty w terminie podanym na rachunku. W skrajnych zaś przypadkach rachunki (faktury) mogą być doręczane konsumentom nawet po terminach płatności.

Zauważyć należy w tym miejscu, że do opisywanego powyżej naruszenia dochodzi niezależnie od tego, w jaki sposób w praktyce odbywa się doręczanie faktur konsumentom. Podkreślić bowiem należy, że dla naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie (...)* nie jest konieczne faktyczne wystąpienie na rynku skutków określonej praktyki. Wystarczające jest, że istnieje zagrożenie wystąpienia takich skutków, gdyż zadaniem Prezesa Urzędu jest nie tylko eliminowanie skutków działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, ale również przeciwdziałanie ich wystąpieniu. Kluczowe znaczenie ma natomiast okoliczność, iż na podstawie ww. umów Przedsiębiorstwo może arbitralnie ustalać terminy, w których dokonywana będzie wysyłka lub doręczanie rachunków odbiorcom usług i nie można wykluczyć sytuacji, iż następować to będzie w terminach późniejszych niż 14 dni przed datą płatności wskazaną na rachunku. W konsekwencji stosowania zakwestionowanych postanowień może dochodzić do tego, że konsumenci, nie z własnej winy, nie będą w stanie terminowo wywiązywać się z obowiązku zapłaty na rzecz Przedsiębiorstwa. Taki stan rzeczy z kolei, zgodnie z wzorcem *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, daje Przedsiębiorstwu prawo żądania od odbiorców jego usług zapłaty odsetek ustawowych (tak: § 13 ust. 2 tego wzorca umowy).

Uwzględniając powyższe ustalenia i wnioski uznać należy, że oceniana praktyka Przedsiębiorstwa jest bezprawna, ponieważ stanowi naruszenie przepisu § 17 ust. 1 *rozporządzenia taryfowego*. Stanowisko takie znajduje odzwierciedlenie w dotychczasowym orzecznictwie, zarówno Prezesa Urzędu⁴, jak również Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów⁵.

Dokonując powyższej oceny w zakresie bezprawności postanowienia § 13 ust. 1 wzorca *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, Prezes Urzędu uprawdopodobnił zatem pierwszą przesłankę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stosowanych przez Przedsiębiorstwo.

---

⁴ Por. np. decyzje Prezesa Urzędu: Nr RKT-41/2010 z dnia 30 listopada 2010 r. oraz Nr RKR-20/2009 z dnia 14 października 2009 r.

⁵ Por. np. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 maja 2009 r. (sygn. akt: XVII Ama 82/08).

Ocena działań Przedsiębiorstwa, objętych punktem I.2. sentencji decyzji

Praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów analizowana w tym punkcie decyzji polega na zamieszczeniu we wzorcu *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* postanowienia, które przewiduje możliwość rozwiązania tej umowy przez Przedsiębiorstwo za wypowiedzeniem, a nawet bez wypowiedzenia, co prowadzi do odcięcia przyłącza wodociągowego lub kanalizacyjnego i wstrzymania świadczenia usług zaopatrzenia w wodę lub odbioru ścieków, w innych przypadkach, niż wskazane w przepisie art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Mianowicie Przedsiębiorstwo przewiduje w § 15 ust. 3 wzorca *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, iż przyczyną rozwiązania przez niego tej umowy, z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, może być naruszenie jej postanowień przez odbiorcę usług. W analizowanym postanowieniu Przedsiębiorstwo idzie jednak jeszcze dalej i zastrzega, iż uprawnione jest do rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, w przypadku opóźnienia odbiorcy usług z zapłatą za wodę i ścieki przez okres co najmniej trzech miesięcy. Należy przyjąć, iż takie ukształtowanie powołanych zapisów umownych jest sprzeczne z zasygnalizowanym wyżej przepisem art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Stosownie bowiem do treści art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*: „przedsiębiorstwo wodociągowo - kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącza kanalizacyjne, jeżeli:

- 1) przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;
- 3) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych”.

Wszystkie okoliczności, w jakich przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne uprawnione jest do wstrzymania świadczenia usług na rzecz ich odbiorcy, zostały zatem określone w przepisach art. 8 ust. 1 pkt 1 - 4 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*. Zauważyć należy bowiem, że konstruując powyższy przepis ustawodawca nie posłużył się sformułowaniem „w szczególności” lub innym równoznacznym zwrotem. Oznacza to, że katalog okoliczności, które stanowią podstawę do wstrzymania świadczenia usług zaopatrzenia w wodę lub odbioru ścieków ma charakter zamknięty, a więc nie może być dowolnie i arbitralnie rozszerzany przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne w treści umowy. Odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego może nastąpić zatem wyłącznie wówczas, gdy wystąpi któraś z przesłanek określonych w analizowanym przepisie art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

W ocenie Prezesa Urzędu kwestionowane postanowienie § 15 ust. 3 wzorca *Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* stwarza możliwość przekroczenia przez Przedsiębiorstwo jego uprawnień, jako dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych, w zakresie możliwości wstrzymania świadczenia tych usług. Postanowienie to przewiduje bowiem możliwość podjęcia działań skutkujących odcięciem dostaw wody lub zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego w sytuacjach, które nie zostały objęte zakresem przepisu art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Pozbawienie konsumentów przysługującej im z mocy ustawy ochrony przed wstrzymaniem świadczenia usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, w wyniku rozwiązania umowy przez Przedsiębiorstwo w drodze jednostronnego jej wypowiedzenia, a nawet jej rozwiązania bez zachowania okresu wypowiedzenia, świadczy o bezprawności kwestionowanych postanowień umownych. Takie zachowanie Przedsiębiorstwa godzi w interesy konsumentów, gdyż stosowanie we wzorcu umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków kwestionowanej klauzuli pozbawia odbiorców możliwości korzystania z usług o charakterze powszechnym, niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania każdego gospodarstwa domowego.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i wnioski stwierdzić należy zatem, że zakwestionowana praktyka Przedsiębiorstwa jest bezprawna i godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Stanowisko takie znajduje także odzwierciedlenie zarówno w orzecznictwie Prezesa Urzędu⁶, jak również Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów⁷.

Wobec powyższego Prezes Urzędu uznał za uprawdopodobnione spełnienie przesłanki bezprawności działania Przedsiębiorstwa, polegającej na naruszeniu przez niego przepisów art. 8 ust. 1 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Przepisy *ustawy o ochronie (...)* nie definiują pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów”. Uregulowanie art. 24 ust. 3 tej *ustawy* stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości, przesądza o naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów. Powyższe stanowisko jest trwale utrzymywane w orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów⁸.

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który stwierdził, że „*nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów*”⁹.

⁶ Por. np. decyzje Prezesa Urzędu: Nr RKR-20/2009 z dnia 14 października 2009 r., Nr RKT-41/2009 z dnia 18 grudnia 2009 r., Nr RKT-12/2010 z dnia 29 czerwca 2010 r., Nr RKT-20/2010 z dnia 22 lipca 2010 r. oraz Nr RKT-45/2010 z dnia 23 grudnia 2010 r.

⁷ Por. np. wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: z dnia 15 lipca 2010 r. (sygn. akt: Ama 28/09) oraz z dnia 10 września 2010 r. (sygn. akt: XVII Ama 122/09).

⁸ Por. np. wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: z dnia 4 lipca 2001 r. (sygn. akt: XVII Ama 108/00) oraz z dnia 23 lutego 2002 r. (sygn. akt: XVII Ama 133/2001).

⁹ Por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01).

Stosowany przez Przedsiębiorstwo wzorzec umowy pod nazwą: „Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków”, wykorzystywany jest przy nawiązywaniu stosunków prawnych z klientami, zainteresowanymi zaopatrzeniem w wodę lub odprowadzaniem ścieków za pośrednictwem sieci wodociągowo – kanalizacyjnej Przedsiębiorstwa. Stroną takich umów są zarówno dotychczasowi klienci Przedsiębiorstwa, jak i mogą być również wszyscy potencjalni jego klienci. Zatem krąg adresatów ww. wzorca umowy nie jest z góry określony. Biorąc natomiast pod uwagę, że klienci Przedsiębiorstwa nie mają wpływu na zapisy zawieranych z nimi umów o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków, gdyż nie są one z nimi indywidualnie negocjowane, uznać należy, że wszelkie zawarte w nich bezprawne postanowienia godzą w interesy ekonomiczne lub prawne konsumentów.

W odniesieniu do specyfiki niniejszej sprawy zauważenia wymaga również, iż usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków są usługami o charakterze użyteczności publicznej. Z uwagi na swój charakter usługi te są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania wszystkich gospodarstw domowych. Natomiast dostęp do bieżącej wody to podstawowa życiowa potrzeba każdego człowieka. Oznacza to, że usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków powinny być świadczone w sposób powszechny i ciągły, a każdy odbiorca powinien mieć zapewniony pełny dostęp do tych usług, o ile spełnia określone w przepisach prawa wymagania. Wymagania te określone zostały w art. 6 ust. 2 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, zgodnie z którym przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne jest obowiązane do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z osobą, której nieruchomości przyłączona została do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy. Jednocześnie zważyć należy, że art. 6 ust. 3 pkt 6) *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* stanowi, iż umowa, na podstawie której odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków, powinna zawierać postanowienia dotyczące odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunki jej wypowiedzenia. Mając jednak na względzie treść art. 6 ust. 2 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, a także okoliczności opisane w art. 8 ust. 1 tej *ustawy*, zważyć należy, że rozwiązanie umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne za wypowiedzeniem, a tym bardziej bez wypowiedzenia, powinno być dopuszczane tylko w wyjątkowych sytuacjach. Szczególny charakter usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (które są usługami o charakterze powszechnym i publicznym) oraz fakt, iż są one świadczone w warunkach monopolu naturalnego, uniemożliwia w ocenie Prezesa Urzędu wypowiedzenie tych umów w przypadku każdego naruszenia ich postanowień przez odbiorcę usług. Powyższe okoliczności dodatkowo potwierdzają wniosek, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu zachowania Przedsiębiorstwa dotyczą interesu ogółu konsumentów jako zbiorowości.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, argumenty i wnioski przyjąć należy, że spełnione zostały wszystkie przesłanki niezbędne do zakwalifikowania działań Przedsiębiorstwa jako praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Uwzględniając zatem opisane i przeanalizowane powyżej uwarunkowania faktyczne i prawne, Prezes Urzędu uznał, że działania Przedsiębiorstwa zakwalifikować należy jako praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w art. 24 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o ochronie (...)*.

Zastosowanie art. 28 ustawy o ochronie (...)

Stosownie do treści art. 28 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)*, po uprawdopodobnieniu w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów – m. in. na podstawie okoliczności sprawy - że przedsiębiorca stosuje praktykę,

o której mowa w art. 24 *ustawy o ochronie (...)*, a także po przyjęciu zobowiązania przedsiębiorcy do zaniechania zarzucanych mu praktyk, jak również do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Analiza przedłożonych przez Przedsiębiorstwo w trakcie niniejszego postępowania dokumentów i wyjaśnień wykazała, że Przedsiębiorstwo zobowiązało się do zaniechania stosowania kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień umownych, poprzez zmodyfikowanie wzorca *Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* i wprowadzenie takiego dostosowanego do obowiązujących przepisów prawa wzorca do obrotu prawnego, a także wymianę wszystkich umów dotychczas zawartych w oparciu o zakwestionowany wzorzec. W wyniku dokonanych w tym zakresie zmian postanowienia kwestionowane w niniejszej decyzji uzyskały następującą treść:

- § 13 ust. 1: *„Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki na konto Usługodawcy w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty wyłania faktury lub dostarczenia jej w inny sposób”*,
- § 15 ust. 3: *„Usługodawca może rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia z przyczyn stanowiących podstawę do odcięcia wody, zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858, z późniejszymi zmianami)”*.

Jednocześnie Przedsiębiorstwo zadeklarowało, że taki zmieniony wzorzec umowy stosowany będzie do każdej umowy zawieranej z nowymi odbiorcami usług, a także w stosunku do wszystkich jego dotychczasowych klientów. Przy czym w odniesieniu do tych ostatnich odbiorców usług proces wymiany umów dokonywany będzie sukcesywnie począwszy od 1 września 2012 r. W pierwszej kolejności pracownicy Przedsiębiorstwa dokonujący odczytów stanów liczników, przy okazji wykonywania tych czynności, podejmą próbę doręczenia nowego, zmienionego wzorca umowy. W dalszej zaś kolejności, w przypadku niezastania odbiorcy w miejscu zamieszkania, nowy, zmieniony wzorzec umowy będzie przesyłany do odbiorców wraz z fakturą za usługi. Z uwagi na dużą liczbę odbiorców usług, Przedsiębiorstwo zobowiązało się zakończyć proces zmiany umów zawartych z dotychczasowymi odbiorcami w terminie do 30 kwietnia 2013 r. Jako dowód potwierdzający zamiar wykonywania zobowiązań w powyższym zakresie, Przedsiębiorstwo przedłożyło nowy, dostosowany do obowiązujących przepisów prawa wzorzec umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, w którym zmodyfikowane zostały jedynie kwestionowane zapisy § 13 ust. 1 i § 15 ust. 3, natomiast nie zmieniono treści pozostałych postanowień.

Wobec powyższego Prezes Urzędu postanowił skorzystać z rozwiązania przewidzianego przepisem art. 28 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* i nałożyć na Przedsiębiorstwo obowiązek wykonania przyjętych przez niego w toku niniejszego postępowania zobowiązań. Termin wykonania przedmiotowych zobowiązań – określony zgodnie z przepisem art. 28 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)* - ustalony został z uwzględnieniem czasu potrzebnego do ich realizacji oraz propozycji Przedsiębiorstwa. W tym stanie rzeczy Prezes Urzędu określił termin wykonania opisanych wyżej zobowiązań do 30 kwietnia 2013 r.

Niezależnie od tego – stosując się do treści przepisu art. 28 ust. 3 *ustawy o ochronie (...)* - Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorstwo obowiązek złożenia, w terminie do 31 maja 2013 r., informacji dotyczącej realizacji zobowiązania, o którym mowa w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, poprzez przedłożenie:

- informacji dotyczącej liczby umów zawartych z nowymi odbiorcami usług Przedsiębiorstwa, w oparciu o zmieniony wzorzec umowy pod nazwą: „*Umowa Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*” oraz
- kopii 3 przykładowych umów zawartych z nowymi odbiorcami usług, w oparciu o ww. zmieniony ich wzorzec;
- informacji dotyczącej liczby dotychczasowych odbiorców usług Przedsiębiorstwa, związanych postanowieniami kwestionowanymi w niniejszej decyzji, którym doręczono zmieniony wzorzec „*Umowy Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków*” w celu zawarcia w oparciu o niego umowy,
- informacji dotyczącej liczby wskazanych dotychczasowych odbiorców usług Przedsiębiorstwa, z którymi podpisano umowy, w oparciu o ww. zmieniony ich wzorzec oraz
- kopii 3 przykładowych umów zawartych ze wskazanymi dotychczasowymi odbiorcami usług Przedsiębiorstwa, w oparciu o ww. zmieniony ich wzorzec.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, ustalenia i wnioski oraz dowody na ich poparcie, Prezes Urzędu orzekł, jak w punkcie I i II sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 479²⁸ § 2 *Kodeksu postępowania cywilnego* - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie.

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Dyrektor Delegatury w Krakowie
Leszek Piekarz

Otrzymują:

1. Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Sp. z o.o., ul. Solskiego 13, 32 – 800 Brzesko,
2. RKR a/a.